

'ALS DE PLAAT BLIJFT HANGEN'

BEN BENIEUWD

MIJN NIEUWSGIERIGHEID EN
VERWONDERING IN HET SOCIAAL DOMEIN

BEN KOENEN

Het is weer helemaal terug. De LP, het echte vinyl. Van zolder haalde ik mijn platencollectie. Ik kocht een nieuwe platenspelers en verdrink zo regelmatig in mijn jeugdsentiment. Zo af en toe koop ik een 2e hands. Laatst nog één van Bob Dylan, met daarop zijn legendarische nummer 'The times they are a changin'. Gelukkig bleef de plaat niet hangen op dit nummer. Maar ik moest er wel aan denken toen ik de vraag kreeg om een column te schrijven voor de KIONN-conferentie. Over het transformatieproces binnen sociale wijkteams. Omdat wij denken dat 'de plaat blijft hangen'. Zo luidde de opdracht.

SOCIAAL ONDERNEMER

Op mijn 19e ben ik begonnen als jongerenwerker. Toen na 15 jaar de jongeren mij opa begonnen te noemen, heb ik de overstap gemaakt naar het opbouwwerk. Dat was het! Ik voelde mij als een vis in het water. Het coachen van collectieve ambities van bewoners. Samen de sociale samenhang, leefbaarheid en veiligheid in de wijk versterken. Nieuwe activiteiten, diensten en voorzieningen ontwikkelen. Met bewoners maatschappelijke vraagstukken oplossen. Dat was en is waar mijn hart sneller van gaat kloppen. Nu alweer 10 jaar als sociaal ondernemer. Ik heb creëren vanuit het bestaande met de kracht van de eenvoud tot mijn motto gemaakt. En daar was levenservaring, een mbo, hbo-opleiding en 38 jaar werkervaring voor nodig.

MUZIEKSTROMINGEN

Binnen de sociale teams hebben we te maken met drie muziekstromingen. Hulp, zorg en welzijn. Als sociaal ondernemer ben ik intrinsiek gemotiveerd om samen met bewoners te werken aan een sterke community. Maar vraag mij niet om individueel hulp of zorg te verlenen. Dan zou het niet goed komen. Dat geldt ook voor de hulpverlener en de zorgverlener. Zij zijn intrinsiek gemotiveerd om mensen te helpen of te verzorgen. Hun hart gaat sneller kloppen als zij mensen kunnen helpen bij het oplossen van hun individuele problemen. Of mensen kunnen verzorgen om hen gezonder te maken. Daar zijn zij goed in. Maar vraag deze individueel georiënteerde professionals niet om collectieve vraagstukken in de wijk op te pakken. Hulp, zorg en welzijn zijn drie verschillende ambachten en laten we dat vooral onderkennen en zo houden. Zodat de professionals vanuit hun eigen drive hun werk kunnen doen. Want als dat niet kan, dan haken mensen af.

DE DIRIGENT

Je hoeft de professionals in de sociale wijkteams niet te vertellen hoe ze hun ambacht uit moeten voeren. Dat weten ze na jaren van opleiding en ervaring zelf als de beste. Maar de transformatieopgave vraagt nog iets anders van de wijkteam professionals. Hoe ga je hulp, zorg en welzijn dicht bij de bewoners organiseren? Hoe spoor je de oplossingen van bewoners op? Hoe ga je hulp en zorg normaliseren, zodat bewoners elkaar meer gaan helpen? Hoe ga je preventief te werk en zorg je ervoor dat bewoners vanuit eigen kracht op elkaar terug kunnen vallen? Hoe ga je hulp, zorg en welzijn veranderen en vernieuwen, omdat de huidige systemen en structuren onvoldoende werken? Hoe benut je kansen om samen de community duurzaam te versterken? Dit soort vragen zouden de agenda van het sociale wijkteam moeten beheersen, maar dat is helaas niet het geval. Omdat de teams veel te druk zijn met de individuele casuïstiek. Het is belangrijk om vanuit de drie verschillende ambachten samen met bewoners nieuwe taal, kennis en kunde te ontwikkelen gericht op deze vragen. Hoe je in en vanuit de community het verschil kunt maken. Vanuit ons gilde Creative Tinkers, noemen wij dat het nieuwe ambacht: community werk. Een toegevoegd ambacht op het eigen ambacht. Met de bewoners als dirigent en meeblazers.

DE BLUES

Hoe krijgen we preventie van de grond, dat is de vraag tijdens de KIONN-conferentie. Preventie is een belangrijke opgave voor de sociale wijkteams. Maar preventie gaat wel weer te veel over tekortkomingen. Over het voorkomen dat er problemen ontstaan en risicofactoren worden uitgesloten. Preventie gaat te weinig over het benutten van kansen, gericht op groei en ontwikkeling van mensen.

Voor mij betekent preventie samen met bewoners collectieve activiteiten, diensten en voorzieningen opzetten in de wijk. Waar bewoners met elkaar op terug kunnen vallen en zo kunnen groeien naar een sterke community. Het gaat voor mij ook gepaard met presentie. Aanwezig zijn in de wijk, contact maken, een relatie opbouwen met de bewoners en vroegtijdig inzien wat er nodig is. Voor de hulpverlener is preventie het voorkomen van professionele hulp, door vaardigheden van bewoners te versterken en het sociale ondersteunende netwerk rondom een individuele case te vergroten. Voor de zorgverlener is preventie het voorkomen van ziekte, wat bijdraagt aan het welbevinden van de cliënt. Preventie draagt bij aan het zolang mogelijk houden van de eigen regie. Bij alle drie gaat het om preventie, maar wel vanuit de verschillende ambachten. Met drie verschillende muziekstijlen is het moeilijk arrangeren. We moeten terug naar de blues! Dat betekent terug naar de oorsprong (leefwereld) met de kracht van de eenvoud. Niet te verwarren met eenvoudig, want een goede blues kunnen spelen is heel moeilijk. Daar heb je als muzikant veel ervaring, kennis en kunde voor nodig. De blues vraagt om goed community werk vanuit de grondtonen van de lokale samenleving.

ORKEST

Het sociaal wijkteam zou een orkest moeten zijn, op zoek naar hoe je met elkaar de goede blues kunt spelen. Volgens diverse onderzoeken is er nogal wat mis met de sociale wijkteams, die in 2015 door bijna alle gemeenten naar voren zijn geschoven als het wondermiddel om de transformatie van het sociaal domein te realiseren. Het samen anders doen. En samen is vooral samen met de bewoners. En laten die nu nog nauwelijks betrokken zijn bij het transformatieproces. De kritiek varieert van geen focus en visie, niet opereren als een team, geen eigenaarschap, te weinig gericht op preventie en innovatie, tot teveel gericht op kostenbesparing, bureaucratisch, geen duidelijke leiding, geen eigen budget. Haast metaforisch hiervoor waren de 200 deelnemers op het laatste 'wijkteam onder de loep' congres, waarbij 70% van de deelnemers aangaf, niet overtuigd te zijn van de meerwaarde van het wijkteam.

NIEUW ALBUM MAKEN

Zelf geloof ik wel in de meerwaarde van de wijkteams. Maar het zal anders en vernieuwender moeten. Zoals het nu gaat komt het niet goed. Er moet nog een boel gebeuren om tot een goede blues te komen. Dat begint met een duidelijke, maar vooral gezamenlijke opdracht vanuit de gemeente, bestuurders en de teams zelf. Vaak is deze opdracht niet duidelijk en niet samen met de wijkteams en bewoners ontwikkeld. Waardoor er op de werkvloer en bij bewoners geen eigenaarschap wordt ervaren. Maak tijd en ruimte voor community werk. Sluit aan bij bewoners en ga met elkaar het gesprek aan. Ontwikkel nieuwe (lokale) kennis en kunde. Ga aan de slag in de wijk en leer vanuit de praktijk. Zet bewust in op innovatie, preventie en normaliseren. Zie het wijkteam meer als een netwerkorganisatie dan als een vaststaand team. Maak kleine operationele teams die met ambities van bewoners, vraagstukken, thema's en doelgroepen aan de slag gaan. Kleine slagvaardige teams met een hulpverlener, zorgverlener en welzijnswerker. Betrek bewoners daarbij en andere in de wijk werkzame professionals. Verbind individuele en collectieve ambities van bewoners. Ga de uitdaging aan om echt te transformeren en niet het zoveelste instituut te worden. Vraag je openlijk af wat je nu anders doet dan voor 1 januari 2015 en of dat voldoende bijdraagt aan de transformatieopgave. Experimenteer, twijfel en maak fouten. Dan ontstaan er mooie arrangementen voor een goede blues en een prachtig album.

KOOP DIE NIEUWE PLAAT

Ik denk dat KIONN gelijk heeft. De plaat blijft inderdaad hangen. Als de plaat blijft hangen komt de naald niet verder. Deze blijft hangen in dezelfde oude groef, die steeds dieper en dieper wordt. Je kunt de naald een zetje geven, maar daar wordt het niet beter van. Er is maar één oplossing. Een nieuwe plaat kopen! Voor een totaal ander geluid.

WWW.BENKOENEN.NL

B **E** **KOENEN** BY

SOCIAAL
PROJECT
ONTWIKKELAAR **N** **■**